

19. SPORT

Az állami ügyek intézésében nem szeretek tréfálni és nem szeretem olyan tevékenység látszatát kelteni, amely nincs. Az első és legfontosabb volt tehát az, hogy vissza kellett állítani a «Lex Gerenday»-t és ezt vissza is állítottuk az 1924: III. tc.-kel. (*Élénk helyeslés*) Akkor – nagy részben saját tollam munkája – megcsináltuk a testnevelési törvény végrehajtási utasítását, ennek alapján megalkottuk a levente-intézményt. Sokszor halljuk a túloldalról, hogy a levente-intézménynél bajok vannak. Itt 800 000 ifjú beszervezéséről van szó, akik közül körülbelül 600 000 be is van már vonva a levente-intézmény keretébe és én nem azt csodálom, hogy nehézségek vannak, hanem azt csodálom, hogy ekkora számot megmozgató, tökéletesen új szervezet beállítása mellett nincsen (285.) nagyobb baj. [...] Ekkora országos mozgalom költségeinek fedezésére a testnevelési alap, mely akkor még kizárólag a lóversenyi fogadások megadóztatásából táplálkozott, csakhamar elégtelennek bizonyult. A testnevelési tanács előterjesztésére, amiben nagy része van Karafiáth Jenő nagyrabecsült barátomnak, (*Élénk éljenzés a jobboldalon és a középén.*) megadóztattuk tehát az embersportot, különösen a labdarúgást is. Megalkottuk az 1925. évi III. tc.-et s ezúton eljutottunk odáig, hogy az 1926/27-i költségvetési évben a testnevelési alapnak 1 363 000 pengő saját jövedelme volt. (Borbély-Maczky Emil: Kevés!) Igaza van, kevés, de mégis számottevő összeg. Ebből meg tudtuk alakítani a testnevelési főiskolát¹ és az idén, amint áttelepíttem a pedagógiumot Szegedre, a pedagógiumnak Győri úti ingatlanát már a testnevelési főiskola céljaira bocsátom át. Megtehetem ezt a nélkül, hogy egy garasába kerülne a magyar államnak. Azt hiszem, ez okszerű takarékoság. (286.) (NN, 285–286., 1928. május 4.)

Ugyanilyen módszeresen jártam el a *testnevelés* terén is. Három évvel ezelőtt zajtalanul megszerveztem a Testnevelési Főiskolát, mert itt is emberek kiképzésével akartam az akciót előkészíteni. Korábban valóban kétségbeejtő volt tornatanáraink hiányos előképzettsége. [...] (40.) Most a hároméves testnevelési főiskolát már elvégezte az első csoport. Épp- úgy, mint az angol középiskolára, a testnevelésre is vannak már szakszerűen képzett embereim. Most ütött tehát a cselekvésnek és szervezésnek órája. [...] Mi hát a teendő? A *büdzsében a mellékesen eljáró óraadók helyébe főfoglalkozású: tornatanári állást kell szervezni* és erre a Testnevelési Főiskolának a legmodernebb elvek szerint nevelt, végzett növendékeit kell fokozatosan kinevezni. Hogy felpozsdujl majd középfokú iskoláinkban is az élet, ha nem a lélekölő szertornán, hanem a szabadtéri sportokon lesz a súlypont, ha minden egyes iskola egy kis sporttelep lesz! [...] (41.) De középiskoláinkban az öröndetes átalakulás már folyamatban van, amit a *cserkészmozgalom* fellendülése is mutat. A cserkészszövetségnek százezer pengőért Budapesten székházat vettem, a cserkészlet rendes költségvetési segélyezését negyvenezer pengőről nyolcvanezer pengőre emeltem és az idén sátrak vételére százezer pengőt adtam. Így vált lehetővé, hogy a Balatonnál és a Bakonyban, a Mátrában és a Bükk-hegységben, a budai hegyekben és a Duna mellett s annyi más helyen több mint *hétézer cserkész táborozott*. [...] (42.)

Mindezeknek az akcióknak háttérében ott van a nagy *levente-mozgalom*, amellyel a sportot demokratizáltuk. Ezt az intézményt öt év alatt a semmiből teremtettük meg. A szervezet most már hamarosan kiépül. Az extenzív munkát befejezzük és a Testnevelési Főiskola végzett növendékeire itt még a tornatanárságnál is nagyobb hivatás vár. *Tanyai iskoláinkkal* hatalmas lökést adunk az Alföld népe szellemi kultúrájának, a *levente-mozgalom* révén pedig megszervezzük fizikai kultúráját is. A két akció pedig párhuzamosan halad a végből, hogy erkölcsösebb, műveltebb, erősebb és egészségesebb magyar nemzetet neveljünk. (43.) (KK, 40–43., 1928. augusztus 12.)

¹ 1925-ben.

Most egymillió pengőt állítottunk be testnevelési beruházásokra, hogy ez a beruházási összeg a lehetőséghez képest négy egymásután következő évben benne maradjon a büdzsében. A valóságban azonban egymilliónál sokkal nagyobb értékkel dotáltuk az állandó testnevelési létesítményeket, mert a polgári iskolai tanárképzőnek a szegedi egyetemre való bekapcsolása és oda áttelepítése következtében felszabadult ez intézménynek budai Győri-úti hatalmas internátusos palotája, amelyet a testnevelési főiskola céljaira adtunk át és területét is a szomszédos telek megszerzésével akként kerekítettük ki és nagyobbítottuk meg, hogy ott a szükséges sportpályák és uszoda is elférjenek és így a mi testnevelési főiskolánk lesz Európának egyik legmegfelelőbbben és legcélszerűbben elhelyezett ilyen intézménye. Az iskolai testnevelésre, különösen a tornatermek felszerelésére, a játékdélutánokra, meg a középfokú iskolákba újabban behozott heti harmadik tornaóra költségeire évi 350 000 pengőt irányoztam elő és így az iskolai testnevelés költségei jövőben nem fognak többé a Testnevelési Tanács által kezelt Testnevelési Alapra nehezedni, hanem az alapból a társadalmi sportra az eddigi 350 000 pengő helyett jövőben már 700 000 pengő jut. A cserkészeket eddig is főképp a nyári táborozáshoz szükséges nagyszámú sátrak vásárlásával támogattam és a lehetőséghez képest jövőben is támogatni szándékozom.
(KK, 291., 1929.)

Torna és sport már régen volt Magyarországon, de *tervszerű testnevelési politikáról* beszélni sem lehetett mindaddig, míg Gerenday György ötlete meg nem nyitotta azokat az anyagi forrásokat, amelyek lehetővé tették az Országos Testnevelési Alap létesítését. Az egész állami testnevelési mozgalom tehát 17 éves, de ebbe az időbe is beleesik a világháborúnak több mint négy éve, a rettenetes forradalmi év és az a három esztendő, amíg 1921-től 1924-ig a Testnevelési Alap el volt törölve. Tehát kétszer is megszakított, mindössze tíz munkaévről van itt szó, amelynek folyamán nagy dolgok jöttek létre.

Megszerveztük a *testnevelési főiskolát*, mert orvosilag és a sport terén egyaránt képzett *testnevelési szaktanárok* nélkül sikeres *iskolai testnevelést* el sem lehet képzelni. [...] Az Alkotmány-utcában sikerült egy igen szép házat vásárolni, amelyet *szövetségi sportháznak* rendeztünk be, ahol megfelelő elhelyezést nyerhetnek a sportszövetségek [...]. [...] (314.) A szövetségi sportházban olimpiai vívó-, birkózó és boksizótermeket is létesítettünk, úgyhogy az olimpiai selejtező mérkőzések egész sportközvéleményünk szemeláttára folyhatnak le.

Két héten belül elkészül a *Nemzeti Úszócsarnok* is, amelynek szép, egyszerű és célszerű épületén Hajós Alfréd megmutatta oroszlánckörmeit. A *magyar vízisport*, már csak tüneményes külföldi sikereivel is, valójában rászolgált arra, hogy méltó saját otthonot nyerjen, amelyben nyugodtan élhetnek a tréningnek vízi sportembereink, és amelyben a legnagyobb nemzetközi mérkőzéseket is lebonyolíthatják. (315.)

(VV, 314–315., 1930. november 23.)

A mai napon szerencsésen eljutottunk odáig, amiért a sportkörök és a sportsajtó olyan következetesen küzdöttek, hogy a magyar vízisportember ne legyen kénytelen többé téli tréningre Bécsbe utazni, hanem napról napra *magyar vízben* próbálhassa erejét, magyar vízben eddze magát azokhoz a nagy küzdelmekhez, amelyeket a Los Angeles-i olimpiászbán 1932-ben majd meg kell állnia. Az utóbbi években rengeteg szó esett, de igen kevés történt *Budapestnek fürdővárossá* fejlesztése (343.) érdekében. A Gellért-fürdő után most a *Nemzeti Úszócsarnok* megnyitása *jelentékeny állomás a fürdővárosi mozgalom terén* is. [...] (344.)

(VV, 343–344., 1930. december 7.)